

Tilburg University

[Review of the book Logos Gottes und Logos des Menschen. Der Vernunftbegriff Joseph Ratzingers und Seine Implikationen für Glaubensverantwortung, Moralbegründung und interreligiösen Dialog (Bonner dogmatische Studien 52), H. Nüllmann, 2012]

Jonkers, Peter

Published in:
Tijdschrift voor Theologie

Publication date:
2013

Document Version
Peer reviewed version

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

Jonkers, P. (2013). [Review of the book Logos Gottes und Logos des Menschen. Der Vernunftbegriff Joseph Ratzingers und Seine Implikationen für Glaubensverantwortung, Moralbegründung und interreligiösen Dialog (Bonner dogmatische Studien 52), H. Nüllmann, 2012]. *Tijdschrift voor Theologie*, 53(2).

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

H. Nüllmann, *Logos Gottes und Logos des Menschen. Der Vernunftbegriff Joseph Ratzingers und Seine Implikationen für Glaubensverantwortung, Moralbegründung und interreligiösen Dialog (Bonner dogmatische Studien 52)*. Echter Verlag, 2012.

Als er één thema dat het denken van Joseph Ratzinger/Paus Benedictus XVI beheerst, is het wel de rationele verdediging van het christelijk geloof voor de seculiere mens van vandaag. Vandaar de centrale vraag van deze dissertatie (Ruhr-Universität Bochum): houdt Ratzingers fundamentele overtuiging dat de rede één is, aangezien ze een manifestatie is van de goddelijke Logos, stand tegenover de hedendaagse overtuiging dat de rede meervoudig is? Het eerste deel bevat een gedegen analyse van de verschillende aspecten van het begrip van de rede bij Ratzinger, met aandacht voor de positivistische, de morele en de esthetische rede. In dit deel wordt ook Ratzingers opvatting van de verhouding tussen geloof en rede besproken, evenals zijn kritiek op de inperking van de rede in de moderniteit. In het tweede deel worden Ratzingers opvattingen tegen de achtergrond van de geschiedenis van de filosofie gesitueerd. Hoewel van cruciaal belang voor de beoordeling van het denken van Ratzinger, vond ik dit deel het zwakste, omdat het getuigt van een nogal onkritische, want op erg kleine tekstbasis steunende, en lineaire opvatting van de geschiedenis van de filosofie: de auteur beschouwt, in het spoor van Habermas, het einde van de metafysica als een vaststaand gegeven en ziet in de taligheid het postmetafysische referentiepunt bij uitstek voor iedere hedendaagse opvatting van de rede. In het derde deel bespreekt de auteur een aantal problematische aspecten van Ratzingers denken, zoals diens bepaling van de verhouding van geloof en rede, en de bovenhistorische waarheidsopvatting als referentiepunt voor de morele rede en de interreligieuze dialoog. Het vierde deel bevat een uitvoerig overzicht van de diverse (vooral Duitstalige) reacties op Ratzingers denken, zowel positief als negatief, zowel vanuit de filosofie als de theologie. In het laatste deel ontwikkelt de auteur een alternatieve, antropologische bepaling van het begrip van de rede, aansluitend bij zijn eerder ontwikkelde idee van de taligheid van de rede.

Peter Jonkers